

Article Info	RESEARC ARTICLE ARAŞTIRMA MAKALESİ	
Title of Article	“No Hurry My Friend” The Challenge of Human to Spatial Dependency	
Corresponding Author	Doç.Dr. Hatice KARAKUŞ ÖZTÜRK Artvin Çoruh Üniversitesi Öğretim Üyesi, hatice_karakusx@hotmail.com	
Submission Date Admission Date	10/10/2018 / 00/00/2018	
How to Cite	KARAKUŞ ÖZTÜRK H., (2018). “Acele Yok Arkadaş” İnsanın Yere Bağımlılığa Meydan Okuması, Kent Akademisi, Volume, 11 (36), Issue 4, Pages, 575-582	

ORCID NO:

“Acele Yok Arkadaş” İnsanın Yere Bağımlılığa Meydan Okuması

Doç.Dr. Hatice KARAKUŞ ÖZTÜRK

Artvin Çoruh Üniversitesi Öğretim Üyesi, hatice_karakusx@hotmail.com

Özet

İnsanoğlu yontma taş devrinden bu yana yapraklara, duvarlara yazı yazarak konuşma dışında iletişime geçmenin yollarını aramıştır. Yazmanın olası somut sonuçlarını gören insan çağın kendisine sunduğu herşeye yazıyı eklemeyi ihmal etmemiştir. Tekerleğin icadı ile birlikte yerden ayağı kesilen ve diğer insanlara bir şekilde mesafe koyan insan için, bu mesajı iletebileceği seçenek araba yazıları olmuştur. Araba yazıları pek çok konuyu kapsayan bir içeriğe sahiptir. Bu çalışmada hız merkezli araba yazılarının analizi yapılmaktadır. Arabanın bir kudret vasıtası olması ile birlikte hızlı olmak cazibesi olan bir davranış haline geldi. İnsan için ölüm nedeni olan hızın dış dünyaya meşru olarak gösterilmesi noktasında araba arkası yazıların devreye girdiği söylenebilir. Zaman ve mekanı kontrol etmek, hızın sadece güç değil aynı zamanda bir gurur kaynağı olması, bireye durdurulamazlık hissi vermesi, var olma hissini yaşatması daha fazla özgürleşme idealini yansıtmaması ve fazla bir şeye sahip olduğunu hissettirmesi, hızla ilgili araba yazılarının çıkış noktasıdır.

Anahtar Kelimeler: Hız, Araba Yazıları, Hız Tutkusu.

“No Hurry My Friend” The Challenge of Human to Spatial Dependency

Abstract

Humankind has been trying to think of ways to communicate out of speaking through writing on the leaves and walls from Paleolithic age. The human who sees the possible concrete results of writing has not neglected to add writings to everything offered them by the age. For the human who has overcome the dependency to land with the invention of wheel and who somehow has kept a distance from other people, the option by which they can deliver this message has been the vehicle writings. Vehicle writings has a content that covers many subjects. In this study, it has been conducting the analysis of the speed-based vehicle writings. While the vehicle is means of power, being fast has become an attractive behavior. It can be said that the vehicle writings come into play at the point of legitimizing the speed which is a cause of death for the human. Controlling the time and space, the fact that the speed is not only a source of power but also a source of pride, the fact that it gives individuals the feeling of being unstoppable, and the fact of that it makes the individual experience a feeling of existence and a more emancipatory ideal are the starting point of speed-based vehicle writings.

Keywords: Speed, Speed passion, Vehicle writings.

Giriş

Marshal McLuhan “bir kültürün içinden ya da dışından bir teknoloji başlatılır ve bu teknoloji duyularımızdan birine ya da diğerine yeni bir vurgu ya da üstünlük verirse, bütün duyularımız arasındaki oran değişir. Artık ne eskiden hissettiklerimizin aynısını hissederiz ne de gözlerimiz ve kulaklarımız ve öteki duyularımız aynı kalır” (1999: 35-36) diyor. Tekerleğin icadı ile birlikte insan artık o eski insan değil. Tekerleğin icadı bahsi geçen değişimin sonuçları açısından pek çok gelişmenin de habercisi oldu. Yer değiştirme yeteneğine sahip olan insan, bu değişimin verdiği güçle, geleceğin yeni gelişmelere gebe olduğunun da mesajı verdi. İnsan bu yeni durumla birlikte çağları çok hızlı atlar oldu. Öyle ki demiryollarıyla birlikte yolculuk hızı için yeni ölçütler yerleştiğinden atların çektiği araba 1870’li ve 1880’li yıllarda müzelik olma durumuna düşmüştü (Ruppert; 1996: 12).

Çok uzun yıllar atlarla coğrafyayı yaşayan insan için tekerlek dünyayı yeniden okumanın ve bir yönüyle dünyaya meydan okumanın da sebebi oldu. Otomobilde atların yorulmasının söz konusu olmayışı ve hayvansal olandan bağımsızlaşma, dar alanda devingenlik, otomobille ulaşılamayacak yerin olmaması, hızın esnekliği, yönetilebilirlik, dizginlenebilirlik, hazır bulundurulabilirlik, otobüslerin ortak ulaşımlarından ayrımlı olarak özel mülkiyete uygunluk (Scharfe; 1990: 228-230’dan akt: Ruppert; 1996: 153) gibi pek çok avantaj bahsi geçen üstünlüğün nedenleri arasındadır.

Vasconcellos (1997: 246) ilgili çalışmasında otomobilden çok boyutlu bir araç olarak söz ediyor. Yazara göre otomobil antropolojik boyutta statü, güç ve zenginlik göstergesidir. Politik olarak özgürlük ve özelliğin simgesi iken, psikolojik boyutta genç görünme ve kendine güveni sağlamanın bir emaresidir. Ekonomik boyutta ise rahatlık ve ekonomik bir yolculuğun adıdır otomobil. Bu çok boyutluluk doğal olarak insana bazı alanlarda üstünlük duygusu da vermektedir. Otomobil insanın kendisini ve konumunu yansıtmada belirleyicidir. Şöyle ki otomobil sahibi olan sahip olmayana karşı sağladığı bir kapasite avantajı vardır. Otomobil ile ayağı yerden kesilen insan hızlı hareket etme yeteneği ile birlikte yerde olana karşı bir üstünlük kazanmaktadır.

Ayağı yerden kesilen insan için makineleşmiş uygarlığın evladı olan hız dünyayı değiştirdi (Corbusier; 2000: 109). Böylece tekerlekle başlayan otomobil serüveni başka alanlarda da duygu anlamında kendini hissettiren “hız” olgusunu yarattı. Bu çalışma araba yazıları üzerinden hız olgusunun genel bir analizini yapmayı amaçlamaktadır.

Hız Olgusu

İnsanın hız tutkusunu “zamanı ve mekanı kontrol altına alma isteği” olarak tanımlayan Virilio’ya göre (1998: 69) modern çağla birlikte hız dünyanın genel yasası haline geldi. Ve hareketsizlik ölümle eşdeğer bir durum (Virilio; 1998: 69) olarak görülür oldu. Ayrıca hızlı hareket etmek zamanın kıt bir meta olduğu ve zaman ile mekânın aşılabilir veya sıkıştırılabilir şeyler olduğu fikirleriyle yakından bağlantılıdır (Freund, Martin; 1993: 129). Aşırı hareketliğin bir sonucu olan hız aynı zamanda yalnızca sorumlusu olmakla kalmayıp yaratıcısı ve bulucusu olduğumuz bir ölüm nedenidir de (Mc Murdo; 2000: 189).

Hız tarih boyunca pek çok dönüşümler geçirerek bugünkü durumuna gelmiştir. Denilebilir ki hızın dönüşümü ile ilgili olarak genel anlamda 3 tarihsel dönemden bahsedilebilir (Virilio; 2005: 40’dan akt: Aykutlap; 2017). İlk olarak kadın taşıyıcı bir araç olarak görülmüştür. Kadın savaşta yiyecek ve savaş malzemelerini taşıyarak erkeğin hareket kabiliyetinin artırılmasını olanaklı kılmıştır. Böylece kadın savaşın uzunca bir süre sürdürülmesini sağladığı için ilk taşıyıcı devrimi temsil etmektedir. Süreç içinde hayvanların ehlileştirilmesi taşıma işine hız getirmiştir. Hayvanlar sayesinde uzak mesafeleri yakınlaştıran araçlar hızı ivme kazandırmıştır. İkinci dönemde ise buharlı makinenin icadı ile birlikte hızın doğasında meydana gelen değişim söz konusudur. Şöyle ki iletişim ve ulaşımın artması ile birlikte demiryollarının ve su kanallarının inşası hızın doğasındaki değişimi tetiklemiştir. Son olarak elektronik resimler yoluyla bedenın yeniden kontrol altına alınması süreci gösterilebilir. Virilio’ya göre (1998: 59) hız bu şekliyle batının umududur. Şöyle ki savaşa kullanım kolaylığı getiren hızdır, taşımacılıktır. Bu ise orduların moralini yüksek tutar. Arazideki zırhlı araba engelleri ortadan kaldırır. Bu arabayla birlikte artık toprak yoktur. Bayırları tırmanır, korulukları aşar, çamura bata çıka ilerler, duvarları söker atar, kapıları yarar.

Hızın geçirdiği bu değişim süreç içinde hızı modern dünyanın yeni yasası haline getirmiştir. Modern dünyanın yeni yasası olarak hız “ekonomik, politik, askeri, toplumsal ve kentsel alanları kuşatan bir mantık olarak da görülmektedir. Başka bir deyişle modern toplum temelinde ekonomik dönüşümlerin değil, politik, askeri, mekansal ve teknolojik değişimlerin olduğu yeni bir hız mantığı uyarınca kurulmaktadır (Armitage, 2000: 2). Bu mantık uyarınca hız yeni dünyanın pek çok alandaki manevralarını şekillendiren bir özelliğe sahip olacaktır.

Bu yeni dünyada hızın etkileşim halinde olduğu en temel kavram güçtür denilebilir. Land'e göre (2006:2) bütün toplumlarda hız gücün kaynağı olarak görülmelidir. Çünkü hız, zenginliğin ve gücün yoğunlaşmasını olanaklı kılan bir dizi sonuca neden olmuştur (Aykutalp; 2017: 432). Peki hız ve güç ilişkisini nasıl okumak lazım? Özellikle de kimi erkekler için hız, güç ve gururun sembolü olma gibi bir özelliğe sahiptir. Arabanın konforlu, hızlı ya da güvenli olması erkeğin hem kendine güveni hem de diğer erkeklerle üstünlüğünü ve ayrıcalığını ispatlama dürtüsünden doğmaktadır. Otomobil bu haliyle erkek için istediği konuma ulaşmanın ve kendini korumanın garantisi olma gibi bir özelliğe sahiptir. Hatta arabasızlık erkekler için duruma göre bir tür iktidarsızlık ya da güçsüzlük olarak da yorumlanabilmektedir. Ve denkleme erkekler için araba hızla aynı anlama sahiptir. Hızlı olmayan geride kalmaya ve düşmeye mahkumdur (www.bayefendi.com, www.gecce.com.tr).

Hızın güzelliği olarak vücut bulan bu anlayışta dünyanın görkemini yeni bir güzellikle zenginleştirdiği (Mc Murdo; 2000: 194) dile getirilmektedir. Bu güzellik kimi zaman gündelik yaşamın gerilla savaşının bir silahı (Ruppert; 1996: 171-172) olarak da lanse edilmektedir. Şöyle ki sürücünün motoru öttürerek kendini sahnelemesi etkileyici bir biçimde hızlı gitme ve bunu yaparken daha zayıf daha yavaş bir aracın daha güçlü bir araçla taciz edilmesi söz konusudur. Ergüven'e göre (2000: 137) otomobilin yerine göre şiddet aracına dönüşme potansiyeli cinsel kimliğini de belirler. Hız bu yönüyle erkeğin kudret vasıtasıdır. Bütün bu nedenlere bağlı olarak denilebilir ki hız çağdaş toplumların en önemli kültürel fetişidir (Freund, Martin; 1993: 128).

Hız olgusu ülkemizdeki genel kabuller içinde de yer edinmektedir. Şöyle ki insanların hızla ilgili ad, sıfatları önemsendiği görülmektedir (Özdemir; 2011: 43). Sektördeki işletme unvanları, amblemleri/logoları (kanatlı ya da kanadı andıran görseller; hafif sola yatık- rüzgârı, hızı çağrıştıran yazı stilleri), aksesuarlar (uçak ya da yarış arabasına ait aksesuarlar) ve jargon (kaptan, hostes, anonlar, giyim ve kuşam) bu önceliğin temel belirtileri arasındadır.

Aşırı Hız Tutkusu

Tutku "irade ve yargıları aşan güçlü bir coşku, ihtiras, güçlü istek ve eğilimin yöneldiği amaç, aşırı düşkünlük" (tdk.gov.tr) olarak ifade edilmektedir. Bu eğilimin hız kavramı ile yoğrulması beraberinde farklı bir ruh halini de yaratmaktadır. Hız konusunda irade ve yargıları aşan, genel kuralların ve kabullerin dışına çıkıp aykırı hareket etmeyi ilke edinen insanlar için bu tutku ölüm değil aslında yaşamın bir belirtisidir. Aşılan ölçünün istek olarak kişinin ruh dünyasına yerleşmesi aşırı hız tutkusu olarak ifade edilen bir eğilimi ortaya çıkarmaktadır. Peki hız tutkunlarını bu eğilime sürükleyen nedenler neler olabilir? Hangi duygu hali insanda ölümle sonuçlanabilecek bir eylemi yaşam olarak insana sunmaktadır?

İlk olarak bu gruptaki insanlar rüzgârın gücünü hissetmek ister. Çünkü rüzgârın arkalarına aldıklarında onları başka hiç kimse durduramaz. İkinci olarak rekabetin sıcaklığını yaşamak idealize edilen diğer bir duygu durumudur. Hız, tek başına bir tutkudur ancak en az iki kişi olduğunuzda bu tutkunun da gücü iki katına çıkar. Çünkü rekabet tutkuyu besler. Yaşam enerjisiyle dolup taşmak bu tutkuyu besleyen bir diğer nedendir. Hız tutkusu olan insanlara göre insan kendini kontrol edebildiği sürece hızın verdiği gücü yaşam enerjisine dönüştürmek mümkündür. Hız tutkunları, hayatın kendilerine karşı çizdiği sınırları aşmanın ve daha ileriye gitmenin yollarını ararlar. Yine her şeyi başarabilecek cesareti damarlarında hissetmenin yolu hızdan geçmektedir. Hız tutkusu, imkânsız diye bakılan şeyleri imkânlı haline getirebilme sanatıdır. Hızın sınırlarıyla tanışmış biri, hayatın diğer alanlarında da sınırları zorlar. O artık 'yapamazsın', 'edemezsin' eşiklerini bir bir atmıştır. Hayatta herhangi bir işe adım atarken sıradan insanlara göre daha fazla cesaret gösterir. Zamanı daha etkili kullanmanın bir yolu olması öne çıkan bir diğer nedendir. Dakikalar ve saniyelerle yarışan bu insanlar için hayatın ritmi diğer insanlara göre daha farklı ilerlemektedir. Bu bir süre sonra karakterin bir özelliği de olmaktadır. Son olarak kaderini kendi ellerine almak olarak hız, hayata bir meydan okumadır (www.hurriyet.com.tr).

Araba ile birlikte ayağı yerden kesilen insan ayağı yere basan insanla arasına bir mesafe koymak ister. Bu mesafenin dışarda kalanlara iletilecek şekli ise arabanın arkasına yazılan yazılardır. Bu istek sadece dışa yönelik bir mesaj değil aynı zamanda bireyin kendi içinde gücünü aşma isteğinin de bir sonucudur. Güce vurgu yapması anlamında doğa ile ilgili terimlerin kullanıldığı söylenebilir. Doğanın erişilemeyen bir güce sahip olması ve acımasız olma özelliği bu tercihin geri planında yatan nedenler olarak düşünülebilir.

Rüzgar Hasan

Boğazın fırtınası

Heyecan fırtınası

Jet hızır geliyor

Fırtına kemal

Fırtına Osman

Karadeniz fırtınası

Kapılma rüzgarıma

Sen de aldanırsın

Kapılma rüzgarıma

Çeşidim olursun

Rüzgar gibiyim

Rüzgarın değil

Bu dünya arkada

Popper (2016) “Daha İyi Bir Dünya Arayışı” adlı kitabında tüm canlıların daha fazla özgürleşme isteğine sahip olduğundan bahsetmektedir. İşte bu daha fazla özgürleşmenin yolu ise diğerlerinden daha üstün özelliklere sahip olmaktan geçmektedir. İnsan kendinde olup başkasında olmayana vurgu yapacağı özel alanlar seçmektedir. Bu alanlar üzerinden farklılığı, ayrıcalığı ve bütün bunların toplamı olarak da üstünlüğünü diğer insanlara iletme telaşındadır. Bu isteğin ölçüyü aşan bir boyuta ulaşması bir süre sonra bireyin kader inancına bakış açısına da yansımaktadır. Şöyle ki fazla özgürlük ile kontrolün kendi elinde olduğuna inanan insan için, hayat ve ölüm çizgisini çizmek de kendi kontrolünde algılanan bir durum haline gelebilmektedir.

Önüme çıkma

Geçme beni

Üzerim seni

Düzde geçme beni

Rampada rezil ederim seni

Uğraşma dengimle koşarım

Geç te gör

Ölmek istemiyorsan

Sağımdan geç

Hızlı yaşayanlar

Ecel peşimizdedir arkadaş

Yolumu kesme

Hızlı yaşa genç öl istersen

Bundan önceki paragraflarda vurgulandığı üzere hızı ve otoyolları sevenler açısından hız sevdası bir süre sonra yaşamın genel bir mantığı haline gelmektedir. Hız ölümün değil yaşamın bir kaynağı olarak görülebilmektedir. İşte bu bakış açısına sahip olanlar için hızlı yaşamak bazen bir karakter özelliği bazen bir eğlence bazen bir grubun adı olarak değerlendirilebilmektedir.

Hızlı yaşa hazır ol

Sollarm arkadaş

Huyum kurusun

Sollamayı zevk edindim

Sağda neşe ne arar

Öte yandan Aylan'a göre (1981: 31) insanın delice sürat yapmasının altında bir yalnızlık patlaması vardır. Bir yönüyle sevgiye olan susamışlığın isyanıdır bu durum. Özellikle bu gruptaki sürücülerde yaşam kavramı olmaması ölüm kavramını da önemsiz hale getirmektedir. Bir diğer neden ise insanın güç isteğini göstermemidir. Ruppert'e göre (1996: 172) otomobil kullanma bireyin coşkularını denetleme biçimine bağlıdır. Sürücünün otomobilin yarattığı kuvvet üzerindeki egemenliği rasyonel olmayan bilinçsiz gereksinimleri doyurma denemesi de olmuştur. Gaz verme olayında büyük güçler serbest bırakılır. Hızlı gitme ya da daha zayıf daha yavaş bir aracın daha güçlü bir araçla taciz edilmesi güç isteğinin gösterişleridir. Bu güç aslında erkekliğin gösteriliş şekillerinden birisidir. Hız, erkekliği ilerlemeyi ve dinamizmi simgelerken, yavaşlıksa eski olanı, zayıfı, gerilemeyi hasta olanı, kısırlığı ve dişliliği (Hickman ve

Kaser'den akt: Freund & Martin, 1993: 128) sembolize etmektedir. Kişi direksiyon başında denetim ve denetimden yoksun olmanın çarpışması sonucu meydana gelen karışık duyguların toplamını da yaşamaktadır (Freund, Martin; 1993: 128). Bütün bu duygu halleri güç istencinin yarattığı birer sonuçtur. Hız, güç, denetimsizlik bir yönüyle de şiddetin serbest bırakılmasıdır (Ergüven, 2000: 136). İnsan hızın verdiği güçle yerde kalana karşı bir üstünlük kazanmıştır. Ve korkusuz sürücü güçlüdür (Ergüven; 2000: 137). Mc Murdo'ya göre (2000: 186) sürücü sollama yaparak kendini, gücünü dile getiriyor. Sürücü hız yaparken birkaç saniyelik zevk anları yaşamaktadır. Aslında bu zevkin de ötesinde bir durumdur. Şöyle ki risk bilincini içermektedir.

Demirde pas yolda as

Gücenme arkadaş sen de bas

Bastır oğlum

Gaz kesmez Erhan

Çılgın çocuk ünyeli

Deli Orhan

Jet kemal

Gör yolu Çek solu

Geçersem darılma

Geçme beni ezerim seni

Geçme palayı Bulursun belayı

İnsanın hız seviciliğinin altında riske duyulan istek vardır. İnsanların bazıları için riske edilen hayat, hayatı daha anlamlı, daha yaşanır kılmaktadır. Bu gruptaki insanlar için risk almak hem bedensel hem de ruhsal heyecanın artmasını sağlar. Bu anlamda hız, zevk verici bir duygunun adıdır. Heyecanla birlikte artan adrenalinle kalbimiz daha hızlı çarpar ve doğal olarak algılarımızda değişimler olur. Ve riske edilen şey sizin için ne kadar değerli ise heyecan da o ölçüde artar. İşte hız tutkunları için riske edeceği en kıymetli şey bedenidir. İnsanın bedenine paha biçilemez. Beden feda etmek başka zamanlarda yaşanmayacak bir haz ve heyecan sağlamaktadır. (www.e-psikoloji.com, www.tavsiyeeidiyorum.com). Bütün bu heyecan döngüsü içinde hızı ve riski sembolize edecek yazılar sürücüler tarafından özellikle tercih edilmektedir. Arabayı uçakla özdeş gören yazılar bu anlamda sıklıkla kullanılmaktadır.

Boink 707

Apollo geliyor

Uçan teneke

Ford uçmaz

Hızın insanda karşılık bulmasının bir diğer nedeni de özellikle aile otoritesine karşı bir başkaldırı simgesi olma işlevi görmesidir (Freund, Martin; 1993: 133). Yazara göre hızlı araba kullanmak genç neslin maskülen alt kültürlerinin

normal bir parçası sayılmaktadır. Cinsiyete bağlı hakaret ve saldırganlıklar trafikte çıkan sorunlara gösterilen tipik erkek saldırganlığı biçimindeki maço tepkileri içerir; örneğin bir araç tarafından sollanıldığında insanın tepesinin atması veya geri kaldığı için kendisinde eziklik hissetmesi gibi.

Pervanchon'a göre (2000: 142) arabanın insana sunduğu bir "var olma" zevki vardır. Yazar bu zevkin kendi içinde bir oyunu barındırdığını vurgulamaktadır. Şöyle ki araba insanın imgelemiyile temasa geçerek insanın daha iyi var olmasını sağlamaktadır. Araba sürmek düş gibi bir şeydir. Ve insan bunu geceleri düşlemektedir. Ve imgelem bu anlamda önemlidir. Yazara göre alkol de bunu biraz hissettiriyor ancak araba kadar iyi değil çünkü alkolde hız yoktur.

Hızın erkeğin sürüş davranışta çokça yer edinmesinin bir diğer nedeni de hızın kadın imgesi ile kurulan psikolojik hikayesidir. Pervanchon (2000: 144) ilgili çalışmasında erkek için arabanın kadın ya da metres olma gibi bir özelliğe sahip olduğunu belirtmektedir. Akıp giden yol sahip olunan kadındır, hız ise bu esrimenin¹ yoğunluğunu artırır. Yazar ilginç bir benzetme ile düşüncelerine şöyle devam ediyor. "Aynasızlık ve radar kocaya suçüstü yakalanmak gibidir ve olabildiğince bundan kaçınmak gerekir". Ve yazar kadınların da bu erotikleşmeyi kabul ettiklerini belirtiyor.

Yeri gelmişken kadınlar için hızın açılımı şu şekilde yapılabilir. Kadınlar arabada hızı tercih etmesinin nedenini Pervanchon (2000: 141-142) şu şekilde anlatıyor:

"Nassera'ya göre "araba sürmek atlı karıncaya binmek gibi bir şey. Hızlanıyorum , rüzgarı hissetmek için camları açıyorum kendimi iki kat daha fazla hissediyorum, işte zevk bu;" ya da dahası "araba sürerken kendimi başka hiçbir yerde bulamadığım bir kişilik olarak hissediyorum." Arabadan alınan bu zevkin ardında "fazla" bir şeye sahip olma duygusu var. "kendimi iyi hissediyorum. Sanki bu fazlalık bedenimizde belirgin bir biçimde yer ediniyormuşçasına güçlü bir duygu. Bu fazlalıkta genç ve daha ileri yaşlardaki kadınlardaki bedenlerinin araba aracılığıyla değer kazanmasıyla bağlantılı nergisil eğilim hissedilebilir. Bazı günler bedenimi ve özgür olma zevkini hissetmek için çok hızlı sürmek istiyorum

"Yeni Hız Dini-Ahlakı" adlı yazısında Marinetti ise (Mc Mordo; 2000: 194) hızın yarattığı bağımlılığı ve psikotik ruh halini şöyle aktarıyor:

"Dua Tanrı'yla iletişim anlamına geliyorsa yüksek hızla ilerleme duadır. Tekerleklerin ve rayların kutsallığı . İnsan yollarda diz çöküp Tanrısal hıza dua etmeli. İnsan jiroskopun rüzgar hızı önünde diz çökmeli: Dakikada 20.000 devir, insanın ulaştığı en yüksek mekanik hız. ..arabalarındaki yüksek hızların yol açtığı baş dönmesi insanın yegane tanrıyla birleştiğini hissetmesinin verdiği sevinç duygusundan başka bir şey değildir. Sporcular, bu dinin ilk adaylarıdır. Yakında evler ve şehirler yıkılıp arabaların ve uçakların büyük buluşma yerlerine yol açacaklar"

Ölçüyü aşmanın güçlü bir istek olarak yollarda karşımıza çıkması temkinli bir bakış açısını da yaratmaktadır. Şöyle ki yollarda hız, güce, cesarete, sınırları zorlamayı ve kadere meydan okumayı telkin eden yazılar kadar temkinli olmaya işaret eden yazılar da bulunmaktadır.

Hatalı sollama Eve gözyaşı yollama

Hızlı giden ölüme Yavaş giden evine

Acele yok arkadaş

Acele giden Ecele gider

¹ kişinin, duyulur dünyanın dışına çıkarak kendinden geçmesi, kendini Tanrı'yla birleşmiş sayması durumu

*Geç geldi desinler
Geçmiş olsun demesinler*

Emmim oğlu gitti, dönmedi!

*Yolda yavaş
İşde savaş*

*Düğüne mi
Ölüme mi*

Uyma ölürsün

*Sabır selamet
Sürat felaket*

*Önünü görmeden sollama
Sılaya kara haber yollama*

*Artırma hızını
Yetim korsun kuzunu*

*Önünü görmeden sollama
Evine acı haber yollama*

Sonuç Yerine

Otomobilin insan için bir kudret vasıtası olması, bu düşünceye ivme kazandıran yeni bir duyguyu da yaratmıştır. Hızın güzelliği olarak kavramsallaştırılan bu yeni arayışta insan hızlanarak dünyayı yeniden farklı şekillerde yaşamının rüzgarına kapılmıştır. Hız isteği olan insanlar için zaman ve mekan bu duygu içine sıkıştırılarak yeni bir anlama kavuşturulmuştur. Aslında bu durum biraz da özellikle Batı medeniyetinin hız üzerinden dünyayı dizayn etmesinin bir sonucudur. Şöyle ki bat dünyası için hız olgusu sadece yollar için idealize edilen bir durum değil. Hayatın her alanında politik, askeri ya da teknolojik her alanda hız değişimin ve dünyayı kendi istediği şekilde dönüştürmenin kilit noktası durumuna gelmiştir. Ve beklentiye bağlı olarak hız gücü getirmiştir. Sadece gücü getirmekle kalmamış, bu gücün uzantısı olan gurur duygusunu da tetiklemiştir. İşte hızın genel mantığı içinde yer alan bu duygu halleri dört tekerlek üzerinde yer alan insana da sirayet etmiştir. Hızın olası birçok güzelliğinin etkisinde kalan insan daha fazla hızlanmanın yollarını arar oldu. Çalışmada bahsi geçen araba yazılarından da görüldüğü üzere hızlanan insan kendisini rüzgarla eşdeğer görmektedir. Durdurulamazlık isteği ya da beklentisi bu benzetmeye geçit vermektedir. Yine bu benzetme kendi içinde tutkunun ana malzemesi olan rekabet duygusunu da beslemektedir. Diğerlerine karşı yollarda sağlanan bu üstünlük daha fazla özgür olmak, var oluşun başka hallerini hayata dahil etmek gibi yan amaçlara da sahiptir. Hız bir başka yönüyle şiddetin kontrollü bir şekilde serbest bırakılmasının da bir yöntemidir denilebilir. Dört tekerleğe hakim olan insan çok fazla bir çaba sarf etmeden önemli bir gücü serbest bırakabilmektedir. İşte bahsi geçen araba yazıları insanın bütün bu isteklerini dışa yansıtması bir anlamda “ben böyle uygun gördüm” demenin meşru ve kolay bir yoludur Tanımadığınız bilmediğiniz ve hayatta karşılaşma imkanınızın olmadığı insanlara karşı kısa yoldan mesaj vermenin bir anlamda en kolay ve etkili yoludur. İçinde suç unsuru barındırmaması ise yazıları meşru bir zemine taşımaktadır.

Kaynakça

- Aykutalp, Aykut (2017), Hız Siyaseti: Paul Virilio'nun Dromoloji Kuramı, Sayı: 61, 429-440.
- Corbusier, Le (2000), Yol: Doğanın Bağrındaki Plastik Araç, Oto-mobil Bir Röntgen Denemesi, Cogito, Güz, Sayı: 24,109-118.
- Ergüven, Mehmet (2000), Çağdaş Kentauros, Oto-mobil Bir Röntgen Denemesi, Cogito, Güz, Sayı: 24,133-140.
- Freund, Peter & Martin, George (1993), Otomobilin Ekolojisi, Çev: Gürol Koca, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Aylan, Gürkan (1981), Ömür Biter Yol Bitmez, Taşıt Edebiyatı&Taşıt Folkloru, May yayınları A.Ş., İstanbul
- Mc Luhan, Marshal (1999), Gutenberg Galaksisi: Tipografik İnsanın Oluşumu, Çeviren: Gül Çağlı Güven, YKY Yayınları, İstanbul.
- Mc Murdo, George "Kenti Sürmek" Cogito: Otomobil Özel Sayısı, 24, Güz: 183-201.
- Özdemir, Nebi (2011), kentlerin Gezgün İmgeleri veya Kent İmgeleri Giydirilen Otobüsler, Milli Folklor, Sayı: 89, 41-53.
- Pervanchon, Maryse (2000) "Beden İçi Başka Bir Yer ve Başka Bir Zaman", Cogito: Otomobil Özel Sayısı, 24, Güz: 141-150.
- Popper, Karl (2016), Daha İyi Bir Dünya Arayışı, Son Otuz Yıllık Makaleleri ve Bildirileri, Yapı Kredi Yayınları,
- Ruppert, Wolfgang (1996), "Otomobil: 'Uzam Üzerinde Egemenlik' ", Bisiklet, Otomobil, Televizyon: Gündelik Eşyaların Kültür Tarihi, (Haz.: Wolfgang Ruppert, Çev.: Mustafa Tüzel), İstanbul: Kabalcı Yayınevi: 131-175.
- Vasconcellos, Eduardo A. (1997), The Demand For Cars in Developing Countries, Vol:31, No:3, 245-258.
- Virilio, P. (1998). Hız ve Politika (Çeviren: M.Cansever), İstanbul: Metis Yayınları.

İnternet Kaynakları

- Armitage J. (2000). Beyond Postmodernism? Paul Virilio's Hypermodern Cultural Theory.
<https://journals.uvic.ca/index.php/theory/article/download/14598/5751> Erişim Tarihi: 08.08.2018.
- Land, R. (2006). Networked Learning and the Politics of Speed: a Dromological Perspective,
<http://www.lancaster.ac.uk/fss/organisations/netlc/past/nlc2006/abstracts/pdfs/P16%20Land.pdf>. Erişim tarihi: 23.08.2018
- <https://www.bayefendi.com/erkeklerde-araba-tutkusu/>, Erkeklerde Araba Tutkusu. Erişim Tarihi 27.08.2018.
- <https://www.gecce.com.tr/haber-erkeklerin-tutkusu-erkeklerin-tutkusu>, Erkeklerin Tutkusu. Erişim Tarihi 27.08.2018.
- <https://e-psikoloji.com/forum/showthread.php?5884-A%FE%FD%FD-H%FDz-Tutkusu-Ve-Nedeni> , Aşırı Hız Tutkusu ve Nedeni, Erişim Tarihi 27.08.2018.
- <https://www.tavsiyedyorum.com/makale-4120.htm> , Hız Tutkusu ve Risk Alma Eğilimleri; İnsanlar Neden Hayatını Riske Atar, Erişim Tarihi 27.08.2018.
- <http://www.hurriyet.com.tr/paylas/sadece-hiz-tutkunlarinin-anlayabilecegi-7-durum-1889> , Sadece Hız Tutkunlarının Anlayabileceği 7 Durum, Erişim Tarihi 27.08.2018.
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5b96527159a8a0.47206642, Tutku Maddesi, Erişim Tarihi: 10.09.2018.

Kent Akademisi